

Hvorledes opinionen har forandret sig, har man også et vidnesbyrd om i kriminalstatistikkens opgaver over de idømte straffer. Jeg har latt utarbejde en tabell over dem som i tiden 1905—1922 har vært straffet for barnedrap og fosterfordrivelser (hvor mange der faller på hver av disse forbrydelser, gir statistikken ikke opplysning om). Etter denne statistikk har der vært idømt fengsel fra omkring 20 dager til omkring 3 år. Det viser sig nu, at i perioden 1905—1914 blev strengeste straff (fengsel 1—3 år) idømt i 70 pct. av sakene, i perioden 1915—1922 bare i 16 pct.

En så påtagelig svingning kan ikke skrive sig fra, at man verdsetter barneliv mindre enn før. For omsorgen for barnets vel og rettigheter har stadig vært i stigende i de siste årtier. Omslaget viser etter min opfatning, at folk har en voksende forståelse av, at det er *samfundsopfatningen og samfundsforholdene som bærer det største ansvar.*

6) Som et lite avdrag på dette ansvar vedtok Stortinget i 1915 — samtidig med loven om barn utenfor ekteskap — også en *lov om forsorg for barn.*

Den går — meget riktig — ut fra, at hjelpen fra faren ofte er usikker og kan slå feil, og det kan især bli skjebensvangert i den tid da mor og barn er mest hjelpeløse, nemlig omkring fødselen. Derfor gir den trengende kvinner rett til å kreve økonomisk hjelp av oppholdsstedets kommune i 2 uker før og optil 6 måneder etter fødselen. Betingelsen er da, at hun lever sammen med barnet og ikke setter det bort. Bidragene varierer fra 30 til 110 kr. pr. mnd., forskjellig i de forskjellige kommuner. For at ikke moren skal få både i pose og sekk, går hennes krav på faren eller kretssykekassen for det heromhandlede tidsrum over på kommunen.

Denne lov stod der ingen strid om. Den blev støttet fra alle hold og gikk enstemmig igjennem i Stortinget. Lovens prinsipp og hensikt er karakterisert ganske skarpt av *professor Stang* i en artikkel i Morgenbladet for februar 1915, hvorav jeg skal citere følgende:

„Det man opnår ved å gi denne hjelp, er først og fremst at barnet kan få naturlig næring i de første måneder av sitt liv. Men i mange tilfelle vil man sikkert opnå noe mere: Den mor, som først har hatt sitt barn ved brystet, slipper det ikke så lett fra sig igjen. Men selv om man ikke opnår så meget — man nedsetter barnedødeligheten, og man gir de barn, som lever op, et fond av sundhet og livskraft, som de kan trenge hårdt på sin vei videre frem i livet. Samfundet kan ikke ta sig individuelt av alle sine borgere; de får selv ta livets kamp, hver etter sin evne og sine anlegg. Men den første start i livet får såvidt mulig være ens for alle — intet barn må være så fattig, at det ikke de første måneder av sitt liv kan få være hos sin mor, og ingen mor skal være så fattig, at hun ikke skal kunne ha sit barn hos sig de første måneder etter fødselen. Lange tidsmaal har loven ikke satt — tre måneder er ikke meget — men tidsmalet kan jo efterhånden forlenges. Og i ethvert fall er det et langt og viktig skritt tatt derved, at prinsippet selv er anerkjent. Loven er ens for ektefødte og uektefødte — også den gifte kone som har mistet sin mann eller har en dårlig forsørger, kan altså kreve dens hjelp. Det som kommunene legger ut, kan de — innenfor visse grenser — kreve igjen hos barnets far. — Det, som disse lover tilsikter, er altså å gi mor og barn økonomisk hjelp. Det er et virkelig offer som bringes — stat og kommune skal jo betale — og det er en virkelig og påtagelig hjelp, som gis.“

Dessverre — loven har langt fra svart til forventningene. Den er nærmest blitt en skuffelse.

Især for de *gifte* kvinner. Man regnet under lovforberedelsen med, at der vilde bli ca. 1 400 gifte som vilde benytte sig av loven. Der er ikke blitt mer enn 50—60, i hele landet altså.

Heller ikke de *ugifte* har på langt nær benyttet sig av loven i den utstrekning man hadde ventet. Man gjorde regning på ca. 2 500 pr. år. Der har vært 600—800.

De samlede nettoutgifter for kommunene blev i 1915 anslått til ca. 500 000 kr. etter den nuværende pengeverdi. Der er ikke medgått mere enn 50 000—100 000.

„Men“, kunde man si, „er ikke disse små tall bevis på, at mor og barn ikke har „trengt til noen lov, at de har greid å holde sammen uten noen offentlig støtte?“

Å nei, det står nok ikke så vel til! Alle de uttalelser Socialdepartementet har innhentet om lovens virkemåte rundt omkring i landet, går ut på, at mor og barn ikke klarer å holde sammen uten offentlig hjelp i en eller annen form. Det er selve loven som er forfeilet. Man har — som så ofte ellers i norsk lovgivning — slått sig til ro med å fastslå et smukt prinsipp, men når det så kommer til gjennomførelsen, har man veket unda.

Jeg kan ikke gå nærmere inn på lovens mangler eller på hvorledes manglene